

הידוש של מקרא

פרשת ויצא

ואין לומר דלכך רצה לעבוד שבע שנים לשבר את יצרו אחר שהתאהב ברחל, דאדרבא כדי שלא יכשל לא היה לו לעבד כן, ובפרט לפי מה שנאמר ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה, משמע דלא מיטע עבודה זו אהבתו אותה ולשבר יצרו, אלא אדרבא כל העבודה היה אצלו דבר מועט בשביל כך, דממילא ודאי לא היה לו לעבד כן מחשש שיכשל בה.

עוד צריך ביאור למה דייק עמו לומר כל הפרטים של רחל דכוונתו לבתו ודווקא הקטנה וכדי שלא יביא לו רחל מן השוק או יחליף שם לאה לרחל, דלכך אמר הקטנה דהיינו רחל שהיא הקטנה בבנותיו, הרי אם ידע דאיירי כאן בלבן שהוא ארמי ממילא לא יועיל לו כל מצדקי ובירורים שיעשה עמו בתחילה, דארמי תמיד ימצא האיך לרמות.

ואולי יש לומר דמה שאמר לו יעקב ללבן אעבדך ברחל איירי שכבר בזה עצמו עבד קידושין ברחל, ולא רק תנאי שיתן לו לקדשה עשה כן, דממילא בזה כבר נעשית רחל אשתו, דקידושין הללו כמקדש בתנאי הוא, דמקדשה בתנאי שיעבוד אצל אביה שבע שנים.

והרווח מכך לרחל עצמה אולי היה מה שלא תצטרך היא לעבוד עם הצאן כבר, כמו שהיתה באמנה עמה עד עכשיו, וכדכתיב הנה רחל באה עם הצאן, ולכך נתרצתה

ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה (כט, יח). צריך ביאור איך שייך אהבה של יעקב לרחל קודם נישואיה עמו, וכי דבר כשר הוא אהבה של אדם לאשה שעדיין לא לקחה, ורק לראות האשה קודם נישואיה בעיניו, וכדי שלא תתגנה עליו וכדאמרו בקידושין, חייב אדם לראות את האשה קודם שישאנה, אבל אהבה היכן מצינו שיהא מותר קודם לכן.

עוד קשה איך שייך לומר על יעקב אבינו איש צדיק וקדוש שהעיד על עצמו ראובן אתה בכורי וראשית אוני, דלא יצא שכבת זרע ממנו עד פ"ד שנה בלידת ראובן, שיהא הוא מאוהב באשה כלל ובפרט קודם הנישואין.

ועל אף דביאר באור החיים הק' שאהבתו אותה היינו לא לצד יופיה אלא לצד שהיא בת זוגו, מ"מ קודם הנישואין איך יתכן כן.

עוד צריך ביאור גבי מה דאמר הוא ללבן אעבדך שבע שנים ברחל, דלמאי נקט הוא מעצמו דבר קשה לעבוד אצלו שבע שנים בשביל כך, למה לא ביקשו בסתם לישא בתו, וכשהלה יבקש ממנו לעבוד אצלו בשביל כך, ישא ויתן עמו כמה יעבוד בשביל זה, אבל מתחילה לקבל על עצמו לעבוד כ"כ הרבה שנים למה לו.

חידושו

ויצא

של מקרא

עוד אלא אפי' שנואה היתה, ולכאורה סתירה להדיא הוא.

להתקדש בכך, וממילא כיוון דאשתו היא מיד בכך מותרת לו רחל ואין חשש שיכשל בה עוד.

וגם עיין ברמב"ן דביאר על מה היתה שנואה, דשנואה על שהיתה מתנכרת כל אותו הלילה שחשב יעקב שהיא רחל, ולא גילתה לו שרימה אותו אביה, וממילא למה כתיב בתחילה ויאהב גם את רחל מלאה.

וממילא ניהא אהבה שהיה לו אליה, דלאשתו מותר וצריך שיהא לאדם אהבה, וכפי שאמר הכתוב ודבק באשתו.

ובזה גם אין חשש שאותו צדיק יכשל בה דבאמת אשתו היא וכנ"ל דלא יהא בזה מכשול, ואדרבא פת בסלו הוא שבכך לא יכשל באחרות. וממילא לפי זה גם ניהא למה דייק לומר לו שמירי ברחל בתו הקטנה דווקא, הגם שיוכל לרמותו בכל מה שימצא, דהיות ובקידשין מיירי לכך אמר לו להדיא את מי קידש.

עוד קשה דאם היתה שנואה איך שייך שויפתח את רחמה לכסות השנואה ולהכניס אהבה, הרי אמרו בנדרים (כ:): המורדים והפושעים בי, אלו בני תשע מדות, בני אסנ"ת משגע"ח בני אימה בני שנואה וכו', היינו דאסור לשמש עם השנואה, וממילא איך שייך שלא ששנואה היתה שימש עמה יעקב כלל, וממילא איך יועיל מה שיפתח ה' את רחמה לכסות שנואה זו אחר שלא ישמש עמה.

וממילא ניהא גם למה אמר מעצמו לעבוד אצלו שבע שנים ברחל הגם שלא ביקשו עדיין, דבשביל קידושי רחל הסכים לעבוד הרבה שבכך לא תצטרך רחל לעבוד עם הצאן, וגם משום דבאהבתו אותה היו בעיניו כימים אחדים.

עוד צריך ביאור כאן למאי המשיך הכתוב ואמר ורחל עקרה, וכי משום דללאה פתח ה' את רחמה לכך רחל עקרה, דמה ענין זו לזו.

וראיה לדבר איכא מהא דלקמן אמר יעקב ללבן הבה את אשתי כי מלאו ימי, ולא אמר הבה את רחל או את בתך, משמע דבאמת כבר היתה אשתו בכל זמן זה וכפי שתירצנו.

ועיין ברמב"ן שהביא יש אומרים בשם הרד"ק דבאמת לא היתה לאה שנואה, אלא ששתי נשים שאחת אהובה מאוד תיקרא השניה שנואה לעומתה, וממילא ניהא דבאמת אהב גם את לאה רק דכלפי רחל שנואה היתה, ולכך נכון מה דאמר הכתוב ויאהב גם את רחל מלאה, דגם את לאה אהב, ומה דכתיב כי שנואה לאה היינו כלפי רחל, וממילא לכך בא עליה יעקב דאינם בכלל בני השנואה. אבל זה ניהא רק ליש אומרים אבל לרמב"ן עצמו קשה.

ויבוא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות: וירא ה' כי שנואה לאה וכו' (כט, ל לא). צריך ביאור דבתחילה אמר הכתוב ויאהב גם את רחל מלאה, משמע דגם לאה אהובה היתה, רק דאת רחל אהב יותר ממנה, ואילו אח"כ אומר הכתוב וירא ה' כי שנואה לאה, משמע דלא רק אהב את רחל יותר, אלא דאת לאה לא אהב כלל, ולא

ואולי יש לומר ביאור אחר בזה, שבאמת היתה לאה אהובה ולא שנואה, רק דאת רחל אהב יותר ממנה, ולכך בא עליה יעקב דאין בניה בכלל בני השנואה, וכפי שאמר הכתוב ויאהב גם את רחל מלאה משמע דלאה גם אהובה היתה, רק דאמר הכתוב וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה, היינו דהיות וכל האיסור בבני השנואה זהו משום שבזמן שבא עליה חושב על אחרת מחמת שנאתו אותה, וממילא זה אמר הכתוב דרק עכשיו פתח ה' את רחמה, ומשא"כ קודם לכן לא פתח משום דביאתו הראשונה של יעקב אל לאה היה בגדר בני השנואה, וזה משום דחשב שהיא רחל, וממילא מחשבתו על אחרת היתה, ובכהאי גוונא בניו נכפים, ולכך וירא ה' היינו לשון יראה שמא הלילה בניו יהיו נכפים, ולכך רק אח"כ פתח את רחמה, ורק עכשיו אחר שאמר הכתוב ויאהב גם את רחל מלאה, והיינו שגם לאה אהובה לכך פתח את רחמה ולא סגר עוד בעדה.

וממילא מה דהקדים הכתוב וירא ה' כי שנואה לאה הוא ביאור למה רק עכשיו ויפתח את רחמה ולא קודם, והיינו שלא תחשוב שהיתה לאה עקרה ולכך בעינן לפתוח רחמה, אלא דרק בתחילה סגר משום דשנואה היתה.

ולכך מסיים הכתוב ורחל עקרה, לומר דהיא אינה כלאה דבאמת עקרה היא, ואילו לאה אינה עקרה ורק בתחילה סגר את רחמה וכנ"ל.

וממילא ניחא דבאמת לא בא יעקב על השנואה, דגם לאה אהובה, וגם אין סתירה בכתובים, דמה שאמר כי שנואה לאה היינו המציאות שלא ידע יעקב בתחילה

דהיא לאה והיתה בגדר בני השנואה, וגם ניחא למאי בעינן למיכתב כאן ורחל עקרה, לומר דלאה לא היתה עקרה כמותה.

ותקנא רחל באחתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי: ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן (ל, א ב). עיין רש"י דביאר מה דאמר הכתוב אשר מנע ממך, דאמר לה יעקב את אומרת שאעשה כאבא והיינו שאתפלל עמך, ואמר לה אני איני כאבא אבא לא היה לו בנים, אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני.

ובאמת תימה הוא כל המעשה כאן, דאיך שייד שלא רק שלא יתפלל עמה יעקב על צרתה אלא גם יכעס עליה ויאמר לה ממך מנע ולא ממני, ודבר תמוה הוא עד מאוד.

עוד צריך ביאור בכל העניין הזה שהיתה רחל עקרה, דאיך יתכן שהיא שהיתה צריכה להיות אשתו היחידה של יעקב ושיבואו ממנה כל הי"ב שבטים, דווקא לה עשה הקב"ה ככה שתהא עקרה, ויחא לה רק ב' שבטים שיצאו מחלציה, וכי זו ויתור וזו שכרה.

ונראה לתרץ בשאלה אחרת, דלכאורה קשה דהרי אמרו בחז"ל מפני מה היו אמותינו עקרות, שהקב"ה מתאוה לתפלתם של צדיקים וחפץ בתפלתם, ולכאורה א"כ למה דווקא מן האמהות מנע ולא מן כל האבות, דהרי חוץ מיצחק לא מצינו שהיו עקרים האבות כמו נשותיהם, דהרי באברהם נולד לו ישמאל י"ג שנה קודם שילדה שרה את יצחק, וכך כאן ביעקב לא היה כלל עקר כמותה.

הידושו

ויצא

של מקרא

וזהו דאמר לה יעקב שהיא תתפלל ובוזה יועיל שיהיו לה בנים.

ואלא מאי צריך לומר דלתפלתן של האמהות התאווה הקב"ה יותר מלתפלתם של האבות.

וממילא הגם דלא זה היה שכרה על ויתורה, מה שלא היה לה בנים בתחילה, מ"מ דווקא בשביל כך היה הדבר הזה שהיתה עקרה דווקא אצלה וכנ"ל.

וממילא לפי זה ניהא דכשבאת רחל ואמרה לו ליעקב הבה לי בנים, והיינו שיתפלל הוא עליה שיהא לה בנים, וכיצחק אביו וכדביאר רש"י, אמר לה התחת אלקים אנכי, היינו שהקב"ה רוצה שתבקשי את ממנו, ולתפילה שלך הוא מתאוה, ולכך ממך מנע ולא ממני, וממילא לא יועיל מה שהוא יתפלל עליה אלא דווקא תפילתה שלה זה יועיל לה לבנים.

וממילא בזה גם יובן למה דווקא על רחל נאמר שלעתיד כשבני ישראל יצטרכו לישועה ולצאת מן הגלות דווקא היא תפעל בבכייתה, וכדאמר הכתוב קול ברמה נשמע וכו' רחל מבכה על בניה, דלתפילתה מתאוה הקב"ה יותר מכל תפילות שבעולם.

והטעם דבאמת דלתפילתה התאוה הקב"ה יותר, אולי דווקא משום גודל צדקתה במה שויתרה לאחותה על כל השבטים ואפי' שהשבה שאולי תהא בשביל כך לעשיו, מ"מ ויתרה על הכל ובלבד שלא תתבייש אחותה, לכך התאוה הקב"ה כ"כ לתפילתה, ולכן דווקא היא היתה עקרה,

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי, קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com